

ه — ارمونی — ی

(۲)

همانطور که در شماره گذشته ملاحظه شد هارمونی و مفهوم آن فقط چیزی نیست که به موسیقی مربوط باشد و به جزئی از آن هنر اطلاق گردد بلکه این لغت دارای معانی وسیع تری است که در بسیاری از علوم و رشته های هنری وارد شده و در هر کدام از این رشته ها بمعانی مختلفی ظاهر میگردد .

از جمله علوم که هارمونی در آنها نقش بسیار بزرگی را ایفا میکند میتوان ریاضیات ، نجوم ، نقاشی ، پیکرسازی ، فلسفه و علوم الهی را نام برد .

مثلا در علم نجوم معتقدند که حرکات سیارات و طرز قرار گرفتن منظومه شمسی بطور کلی تحت شرایط بسیار منظم هارمونی قرار دارد .

این قانون یعنی قانون هارمونی سیارات بوسیله دو تن از منجمین مشهور یعنی نیکلاوس کوپرنیکوس (۱۵۴۳-۱۶۴۳) و لیوهانس کپلر (۱۵۷۱-۱۶۳۰) کشف گردید و آنان برای اولین بار جهانیان را متوجه هماهنگی جامعی نمودند که در ماورا، جو موجود میباشد .

در هنر پیکرتراشی هم هارمونی نقش مهمی را ایفا مینماید . همچنین با مراجعه به تاریخ گذشته باسانی می توان دریافت که هارمونی نقش بسیار مهمی را در هنرهای مثل معماری و نقاشی بازی کرده است .

تأثیر هارمونی در معماری ، بخصوص در اهرام مصر و معابد یونانی و کلیسا - های سبک معماری رومی و گوتیک به نحو احسن دیده می شود و ارزش آنرا در خلق این آثار جاودانی باسانی می توان دریافت .

باین ترتیب ملاحظه میشود که کلمه هارمونی يك کلمه کاملاً عام است ولی در عین حال در هر جایی که بکار می رود معنی خاصی دارد و به مفهومی دیگر ظاهر میگردد . استعمال لغت هارمونی در موسیقی سابقه بسیار قدیمی دارد . از زمان های گذشته تا اوایل قرن نوزدهم هارمونی را به صداهائی اطلاق میکردند که بطرز جالب و خوشایندی پشت سر هم با پهلوی هم قرار گیرند (هارمونی در ملودی) ؛ همچنین صداهائی که روی همدیگر قرار گرفته و در موقع اجرای آنها آهنگ خوشی شنیده شود (آکورد مطبوع) شامل اصول هارمونی بودند . وجود هارمونی را از جهت تسلسل این آکوردها که بطور مطبوعی پشت سر هم اجرا شوند لازم میدانستند . از قرن ۱۹ به بعد مفهوم هارمونی در موسیقی همان آکوردهای سه صدائی یا بیشتر بود . لغت هارمونی به تمام يك آکورد اطلاق نمی شد بلکه فقط شامل چیزی از آن بود . از طرف دیگر آکورد و همبستگی این اجزاء را با هم جزو هارمونی محسوب میداشتند .

چون این آکوردها که بنام هارمونی نامیده میشد و در عمل برای نشان دادن مقاصد خاصی بکار میرفت و از طرف دیگر مواردی نیز بود که احتیاج به کمک آکورد داشت ؛ از این جهت در اواخر قرن ۱۹ این دو قسمت یعنی «آکورد» و «فونکسیون» (یعنی نقش و وظیفه معین هر آکوردی در تسلسل آکوردها) بهم پیوست و مفهوم جامعتری برای هارمونی ایجاد کرد .

در قرن اخیر با تحولیکه در موسیقی پدیدار گشت هارمونی هم مفاهیم سابق خود را تا اندازه ای از دست داد و بنا به احتیاجات زمان و تکامل سربمی که نصیب موسیقی شد معانی متنوعی بخود گرفت .

امروز دیگر هارمونی را تنها در مورد آکوردهای مطبوع به کار نمی برند ، بلکه هر کس به سلیقه خود آنرا تفسیر کرده و گاهی به شنونده تحمیل میکند . بحرانی که در حال حاضر دامنگیر هارمونی شده است معلوم نیست که به کجا خواهد انجامید . قدر مسلم این است که در تمام شئون هنری و فلسفی این قرن هارمونی موجود بوده ولی تشخیص اصالت آن برای ما امکان پذیر نبوده است . شاید مورخان و ناقدان نسل های آینده در این باره قضاوت صحیحی نموده و آنرا برای جهانیان قرون آینده به طریقی منطقی بازگو نمایند .

دکتر خاچی